

Aneks 6 - Sporazum o ljudskim pravima

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska ("Strane") dogovorile su se o sljedećem:

POGLAVLJE PRVO: POŠTOVANJE LJUDSKIH PRAVA

Članak I: Temeljna prava i slobode

Temeljna prava i slobode strane će osigurati svim osobama koje spadaju pod njihovu jurisdikciju, najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući prava i slobode osigurane Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te njezinim Protokolima, kao i drugim međunarodnim sporazumima navedenim u Dodatku ovoga Aneksa.

Ova prava uključuju:

1. pravo na život
2. pravo ne biti podvrgnut torturi i nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni
3. pravo ne biti podvrgnut ropstvu ili prisilnom i obvezatnom radu
4. pravo na slobodu i osobnu sigurnost
5. pravo na pravično i javno saslušanje u građanskim i kaznenim postupcima, te druga prava u svezi s kaznenim postupkom
6. pravo na poštivanje osobnoga i obiteljskog života, nepovredivost doma i korespondencije
7. slobodu misli, savjesti i vjeroispovijedi
8. slobodu izražavanja
9. slobodu mirnoga okupljanja i slobodu udruživanja
10. pravo na sklapanje braka i stvaranje obitelji
11. pravo na imovinu
12. pravo na obrazovanje
13. pravo na slobodu kretanja i stanovanja
14. osigurano uživanje prava i sloboda navedenih u ovomu Članku, ili drugim međunarodnim sporazumima što su navedeni u Dodatku ovoga dokumenta, osigurano bez diskriminacije na osnovi spola, rase, boje kože, jezika, vjeroispovijedi, političkog i drugog opredjeljenja, nacionalnoga ili društvenoga podrijetla, pripadnosti nacionalnoj manjini, vlasništva, rođenja i drugoga statusa.

POGLAVLJE DVA: POVJERENSTVO ZA LJUDSKA PRAVA

Dio A: Opći

Članak II: Osnivanje povjerenstva

1. Da bi pridonijele poštivanju svojih obveza koje proistječu iz ovoga Sporazuma, strane osnivaju Povjerenstvo za ljudska prava ("Povjerenstvo"). Povjerenstvo se sastoji od dva dijela: Ureda Ombudsmana i Vijeća za ljudska prava.
2. Ured Ombudsmana i Vijeće za ljudska prava razmatrat će:
 - a. navodna i očita kršenja ljudskih prava, koja su zajamčena Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te njezinim Protokolima, ili
 - b. navodnu ili očitu diskriminaciju na temelju spola, rase, boje kože, jezika, vjeroispovijedi, političkoga ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, pripadnosti nacionalnoj manjini, vlasništva, rođenja ili drugoga statusa koji proizlazi iz prava i sloboda osiguranih međunarodnim sporazumima navedenim u Dodatku ovoga Aneksa, koje kršenje, navodno ili očigledno, provode Strane, uključujući bilo koju službenu osobu ili tijelo strana, kantona, općina, ili pojedinačno djelujući prema odobrenju takve službene osobe ili tijela.
3. Strane priznaju pravo svim osobama da podnesu Povjerenstvu i drugim tijelima za ljudska prava prijave koje se tiču kršenja ljudskih prava, u skladu s postupkom navedenim u ovom Aneksu. strane ne smiju poduzeti bilo koje kaznene radnje protiv osoba koje namjeravaju podnijeti, ili su podnijele, ovakve prijave.

Članak III: Prostorije, osoblje i troškovi

1. Povjerenstvo će imati odgovarajuće prostorije i profesionalno osposobljeno osoblje. Postojat će izvršni službenik, kojeg će zajednički postaviti Ombudsman i predsjednik Vijeća, a bit će odgovoran za sve neophodne administrativne dogovore u svezi s prostorijama i osobljem. Izvršni službenik mora poštovati naredbe Ombudsmana i predsjednika Vijeća u stvarima koje se tiču njihova administrativnoga i profesionalnog osoblja.
2. Plaće i troškove Povjerenstva i njegova osoblja odredit će zajednički Strane, a snosit će ih Bosna i Hercegovina. Plaće i troškovi bit će potpuno primjereni provedbi mandata Povjerenstva.
3. Povjerenstvo će imati sjedište u Sarajevu, uključujući sjedište Ureda Ombudsmana te prostorija za Vijeće. Ombudsman će imati bar još jedan ured na teritoriju Federacije i Republike Srpske kao i na ostalim lokacijama, ako se to čini pogodnim.

- Vijeće se može sastajati i na drugim mjestima, gdje ono odredi, ako se tako zahtijeva za pojedini slučaj, te se može sastati bilo na kojem mjestu gdje se to čini pogodnim za pregled vlasništva, isprava i drugih stvari.
4. Ombudsman i svi članovi Vijeća nisu krivično i građanski odgovorni za bilo koje postupke koje poduzimaju unutar djelokruga svoje dužnosti. Budući da Ombudsman i članovi Vijeća nisu državljani Bosne i Hercegovine, oni i članovi njihovih obitelji uživaju iste povlastice i imunitet kao i diplomatski predstavnici i njihove obitelji, u skladu s Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima.
 5. U potpunosti poštujući obvezu da ostane nepristrano, Povjerenstvo može primiti pomoć, ako se to čini pogodnim, bilo od koje državne, međunarodne ili nevladine organizacije.

Dio B: Ombudsmen za ljudska prava

Članak IV: Ombudsman za ljudska prava

1. Strane ovime osnivaju Ured Ombudsmana za ljudska prava ("Ombudsman").
2. Ombudsmana imenuje predsjedatelj Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi (OEES) na vrijeme od pet godina, nakon konzultacija sa stranama, s time da se taj mandat ne može produljiti. Ombudsman će biti odgovoran za izbor vlastitoga osoblja. Sve do transfera opisanoga u Članku 14. u daljnjem tekstu, Ombudsman ne može biti državljanin Bosne i Hercegovine niti bilo koje susjedne zemlje. Ombudsmana nakon transfera imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.
3. Članovi Ureda Ombudsmana moraju biti osobe visokoga morala te biti mjerodavni na području međunarodnih ljudskih prava.
4. Ured Ombudsmana će biti neovisan. U provedbi njegova mandata nijedna osoba ili tijelo bilo koje strane ne može utjecati na njegovu funkciju.

Članak V: Nadležnost Ombudsmana

1. Prijava za kršenje ljudskih prava koju primi Povjerenstvo bit će u pravilu upućena Uredu Ombudsmana, izuzev u slučaju kad osoba koja podnosi prijavu u prijavi ne specificira Vijeće.
2. Ombudsman može provesti istragu, bilo na svoju inicijativu, ili kao odgovor na navod bilo koje strane ili osobe, nevladine organizacije, ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve nasilja bilo koje strane ili ako djeluju u ime žrtava koje su preminule ili nestale, o navodnim ili očitim kršenjima ljudskih prava navedenih u točki (2) Članka 2. strane preuzimaju obvezu da neće ni na koji način ometati učinkovitu provedbu ovoga prava.
3. Ombudsman određuje koje prijave zahtijevaju istragu i koji su prioriteti dajući prioritet prijavama o naročito ozbiljnim ili sustavnim kršenjima, te onima koje se temelje na diskriminaciji na zabranjenim osnovama.
4. Ombudsman objavljuje nalaze i zaključke promptno nakon završetka istrage. Strana za koju se utvrdi da krši ljudska prava mora, u određenom razdoblju, pismeno objasniti kako će prihvatiti zaključke.
5. Kad se dobije prijava koja je u nadležnosti Vijeća za ljudska prava, Ombudsman je može uputiti Vijeću u bilo kojoj fazi.
6. Ombudsman može isto tako podnijeti posebno izvješće, u bilo koje vrijeme, bilo kojem nadležnom državnom tijelu ili službeniku. Oni koji prime takva izvješća moraju odgovoriti u vremenskom roku koji odredi Ombudsman, uključujući posebne odgovore na bilo koje zaključke što ih ponudi Ombudsman.
7. Ombudsman će objaviti izvješće, koje će, u slučaju da se osoba ili entitet ne suglasi sa zaključcima i preporukama, biti prosljeđeno Visokom povjereniku opisanom u Aneksu 10 Općega okvirnog sporazuma, ukoliko je on imenovan, kao i Predsjedništvu odgovarajuće strane radi poduzimanja daljnjih mjera. Ombudsman može također započeti postupak u Vijeću za ljudska prava na temelju takvoga izvješća. Ombudsman može također intervenirati bilo u kojem postupku pred Vijećem.

Članak VI: Ovlasti

Ombudsman će imati pristup i može pregledati sve službene isprave, uključujući i povjerljive, tj. tajne, kao i sudske i upravne spise, te može zahtijevati od bilo koje osobe, uključujući i državne službenike, da surađuje davanjem relevantnih informacija, dokumenata i spisa. Ombudsman može nazočiti saslušanjima u upravnim stvarima i sastancima drugih tijela te može ući i pregledati bilo koje mjesto gdje borave osobe lišene slobode ili gdje one rade.

Ombudsman i njegovi suradnici dužni su čuvati povjerljivost svih prikupljenih povjerljivih podataka, izuzev kad se oni zahtijevaju naredbom Vijeća, te moraju postupati sa svim dokumentima i dosjeima u skladu s pravilima koja se na njih primjenjuju.

Dio C: Vijeće za ljudska prava

Članak VII: Vijeće za ljudska prava

1. Vijeće za ljudska prava će se sastojati od četrnaest (14) članova.
2. U roku od 90 dana od stupanja na snagu ovoga Sporazuma, Federacija Bosne i Hercegovine imenovat će četiri člana, a Republika Srpska će imenovati dva člana. Ministarsko vijeće Vijeća Europe, u skladu sa svojom Rezolucijom (93) 6, nakon

- konzultacija sa stranama, odredit će preostale članove, koji ne smiju biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne zemlje, te odrediti jednog takvog člana za predsjednika Vijeća.
3. Članovi Vijeća moraju posjedovati kvalifikacije potrebne za imenovanje na visoke sudbene položaje ili moraju biti pravnici priznate kompetencije. Članovi Vijeća bit će imenovani na razdoblje od pet godina i mogu biti ponovno birani.
 4. Članove imenovane nakon prijenosa ovlasti opisanog u Članku 14. imenovat će Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Članak VIII: Nadležnost Vijeća

Vijeće prima, upućeno od Ombudsmana, u ime prijavitelja, ili izravno od bilo koje Strane ili osobe, nevladine organizacije, ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve nasilja bilo koje strane ili koji djeluju u ime žrtava koje su preminule ili nestale, na rješavanje ili odlučivanje o prijavi koja se odnosi na navodna ili očigledna kršenja ljudskih prava sukladno točki (2) Članka 2.

Vijeće će odlučiti koje će prijave prihvatiti i kojima će dati prioritet. Pri tome Vijeće mora uzeti u obzir sljedeće kriterije:

- a. postoji li učinkovit pravni lijek i je li podnositelj predočio da je iscrpio sve mogućnosti i da je prijava bila zaprimljena kod Vijeća u roku od šest mjeseci od nadneva donošenja konačne odluke;
- b. Vijeće neće razmatrati prijavu koja je u potpunosti jednaka predmetu koji Vijeće već ispituje, ili je već podnesen u drugom postupku, ili je već predmet međunarodne istrage ili nagodbe.
- c. Vijeće će također odbaciti bilo koju prijavu za koju smatra da nije u skladu s ovim Sporazumom, koja je očito neutemeljena ili zloupotrebljava pravo na priziv.
- d. Vijeće može odbiti ili zaustaviti daljnje razmatranje ako se prijava odnosi na stvari koje su istodobno u postupku u bilo kojim drugim tijelima za ljudska prava što su odgovorna presuditi o prijavama ili odlučiti o slučajevima, ili pred bilo kojom drugom komisijom osnovanom temeljem aneksa Općega okvirnog sporazuma.
- e. U pravilu, Vijeće će nastojati prihvatiti i dati posebnu prednost prijavama posebice ozbiljnih i sustavnih kršenja ljudskih prava te onima koje se odnose na diskriminaciju na temelju zabranjenih osnova.
- f. Prijave koje sadrže zahtjeve za privremenim mjerama bit će razmatrane kao prioritetne sa svrhom određivanja (1) hoće li one biti prihvaćene i, ako hoće (2), je li opravdan prioritet glede vremenskoga određivanja postupaka za privremene mjere.

Vijeće može odlučiti u bilo kojem času postupka prekinuti razmatranje, odbiti ili odbaciti prijavu ako

- a. prijavitelj namjerava odustati od tužbe;
- b. je spor već riješen ili
- c. iz bilo kojeg razloga, koji ustanovi Vijeće, nije opravdano nastaviti ispitivanje tužbe; pod pretpostavkom da je ishod u skladu s ciljevima poštivanja ljudskih prava.

Članak IX: Prijateljska nagodba

Na početku, kao i bilo u kojoj fazi postupka, Vijeće može nastojati postići prijateljsko razrješenje spora glede poštivanja ljudskih prava i sloboda navedenih u ovome Sporazumu.

Ako Vijeće uspije u ovakvom rješenju, objavit će izvješće te ga proslijediti Visokom povjereniku, navedenom u Aneksu 10 Općega okvirnog sporazuma, kad je on imenovan, OESS-u i glavnom tajniku Vijeća Europe. To izvješće mora uključiti kratku izjavu o činjenicama i postignutom rješenju. Izvješće o rješenju u pojedinim slučajevima, međutim, može biti povjerljivo u cjelini ili djelomično, kad je to potrebno za zaštitu ljudskih prava ili ako su se tako sporazumjele i zainteresirane strane.

Članak X: Postupak pred Vijećem

Vijeće će razviti pošten i učinkovit postupak za donošenje rješenja o prijavi. Takvi postupci će osigurati podnošenje odgovarajućih pismenih iskaza te, nakon odluke Vijeća, usmeno iznošenje argumenata ili predočenje dokaza. Vijeće ima ovlasti odrediti privremene mjere, imenovati vještake i zahtijevati nazočnost svjedoka i dokaza.

Vijeće će u pravilu odlučivati u panelu od sedam (7) članova, sastavljenom od dva člana iz Federacije, jednog iz Republike Srpske i četiri člana koji nisu državljani Bosne i Hercegovine ili susjednih država. Kad panel donese odluku o prijavi, Vijeće u punom sastavu može odlučiti, na prijedlog strane u postupku ili Ombudsmana, o reviziji odluke. Ovakva revizija može uključiti predočenje dodatnih dokaza ako Vijeće tako odluči. U ovom Aneksu odredbe o Vijeću uključuju, kad je to prikladno, i panel za donošenje općih pravila, propisa i postupaka što su u isključivoj nadležnosti Vijeća.

Izuzev u izuzetnim okolnostima, u skladu s pravilima Vijeća, saslušanja u Vijeću bit će javna.

Podnositelje prijave mogu u postupku predstavljati i zastupati odvjetnici ili drugi predstavnici po njihovu izboru, ali bit će i osobno nazočni, izuzev ako im izostanak ne dopusti Vijeće zbog poteškoća, nemogućnosti ili drugoga valjanog razloga.

Strane se obvezuju dostaviti sve relevantne informacije i u potpunosti surađivati s Vijećem.

Članak XI: Odluke

1. Nakon zaključenja postupka Vijeće odmah donosi odluku, koja se odnosi na sljedeća pitanja:
 - a. ukazuju li utvrđene činjenice na kršenje dotične strane njezinih obveza što proistječu iz ovoga Sporazumu; a ako ukazuju,
 - b. što će ta strana poduzeti da ispravi to kršenje, uključujući naloge za obustavu i odustajanje, novčane naknade (za materijalnu i nematerijalnu štetu), te privremene mjere.
2. Vijeće donosi odluke većinom glasova. Kad odluka Vijeća u punom sastavu rezultira izjednačenim brojem glasova, odlučujući glas daje predsjednik Vijeća.
3. Ovisno o ponovnom ispitivanju, kako je predviđeno stavkom (2) Članka (10), odluke su Vijeća konačne i obvezujuće.
4. Svaki član (Vijeća) ima pravo iznijeti izdvojeno mišljenje o bilo kojem slučaju.
5. Vijeće iznosi obrazloženje svojih odluka. Odluke se objavljuju i prosljeđuju zainteresiranim stranama, Visokom povjereniku navedenom u Aneksu 10. Općega okvirnog sporazuma, dok takav ured postoji, glavnom tajniku Vijeća Europe i OESS-u.
6. Strane su obvezne u cijelosti provesti odluke Vijeća.

Članak XII: Pravila i propisi

Vijeće, sukladno ovom Sporazumu, donosi pravila i propise, koji su potrebni za obavljanje njegovih funkcija, uključujući odredbe o preliminarnim saslušanjima, hitnim odlukama o privremenim mjerama, odlukama panela Vijeća te reviziji odluka koje je donio panel.

POGLAVLJE TRI - OPĆE ODREDBE

Članak XIII: Organizacije koje se bave ljudskim pravima

Strane su obvezne promicati i poticati djelovanje nevladinih i međunarodnih organizacija za zaštitu i promidžbu ljudskih prava.

Strane zajednički pozivaju Povjerenstvo UN za ljudska prava, OESS, Visoko povjerenstvo UN za ljudska prava i druge nevladine ili regionalne misije ili organizacije za ljudska prava da pažljivo prate stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, uključujući i putem osnivanja mjesnih ureda i slanja promatrača, izvjestitelja ili drugih relevantnih osoba na stalnoj osnovi ili na osnovi slanja iz misije u misiju, i da im pružaju učinkovitu i potpunu pomoć, pristup i olakšice.

Strane su obvezne omogućiti potpun i efikasan pristup nevladinim organizacijama u svrhu ispitivanja i praćenja stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, te su obvezne suzdržati se od sprečavanja ili ometanja prigodom obnašanja njihovih dužnosti.

Sva nadležna tijela vlasti u Bosni i Hercegovini obvezna su surađivati i omogućiti neograničen pristup organizacijama što su navedene u ovom Sporazumu; svim međunarodnim mehanizmima za praćenje ljudskih prava koja su osnovana za Bosnu i Hercegovinu; nadzornim tijelima koja su osnovana temeljem nekoga od međunarodnih sporazuma navedenih u Dodatku ovom Aneksu; Međunarodnom sudu za ratne zločine na prostoru bivše Jugoslavije; i svakoj drugoj organizaciji koju je Vijeće sigurnosti UN ovlastilo mandatom glede ljudskih prava ili humanitarnoga prava.

Članak XIV: Prijenos odgovornosti

Pet godina nakon stupanja na snagu ovoga Sporazuma odgovornosti za nastavak djelovanja Povjerenstva valja prenijeti sa strana na institucije Bosne i Hercegovine, ukoliko se strane drukčije ne dogovore. U potonjem slučaju Povjerenstvo treba nastaviti s radom kako je gore predviđeno.

Članak XV: Obavijest

Strane su obvezne djelotvorno obavijestiti o uvjetima ovoga Sporazuma cjelokupnu Bosnu i Hercegovinu.

Članak XV: Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu s potpisivanjem."

Dodatak Aneksu 6

1. 1948. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida
2. 1949. Ženevske konvencije I - IV o zaštiti žrtava rata, i pripadajući Protokoli I - II, 1977. Ženeva
3. 1950. Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda s pripadajućim Protokolima
4. 1951. Konvencija o statusu izbjeglica s pripadajućim Protokolom iz 1966.
5. 1957. Konvencija o državljanstvu udatih žena
6. 1961. Konvencija o smanjivanju osoba bez državljanstva
7. 1965. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije
8. 1966. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima s pripadajućim fakultativnim protokolima iz 1966. i 1989.
9. 1966. Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima
10. 1979. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena
11. 1984. Konvencija protiv torture i drugih okrutnih, nečovječnih i ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja
12. 1987. Europska konvencija protiv torture i nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja
13. 1989. Konvencija o pravima djeteta
14. 1990. Konvencija o pravima radnika migranata i članova njihovih obitelji
15. 1992. Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima
16. 1994. Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina